

Załącznik do Uchwały Nr XXXV/211/09
Rady Miejskiej w Kobylinie
z dnia 30 listopada 2009 roku

**SYSTEM
PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
GMINY KOBYLIN
NA LATA 2009-2013**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	5
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	7
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA GMINY.....	10
4. DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA W GMINIE.....	13
4.1. DZIECKO W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM	13
4.2. DZIECKO I RODZINA W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	15
4.3. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY W OCENIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNEJ I ZESPOŁU KURATORSKIEJ SŁUŻBY SĄDOWEJ SĄDU REJONOWEGO.....	24
4.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE.....	27
4.5. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	28
5. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA.....	30
6. UWAGI KOŃCOWE.....	38
WYKAZ DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW	39

WPROWADZENIE

W polityce społecznej kwestie rodziny dziecka traktowane są z wielką uwagą. Dzieje się tak, gdyż rodziny i dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń. Tymczasem, mimo wysiłków społeczeństwa, sytuacja dzieci i rodzin w naszym kraju daleka jest od stanu zadawalającego. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

W systemie opieki nad dzieckiem – definiowanym jako obszary usług społecznych, których zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków optymalnego rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji w zachowaniach osób bądź w sytuacjach społecznych – tradycyjnie rozróżnia się opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, tj. dziećmi z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi oraz opiekę nad dziećmi i młodzieżą z problemami psychospołecznymi, włącznie z osobami uzależnionymi i pozostającymi w konflikcie z prawem.

Do najważniejszych elementów charakteryzujących kierunki zmian większości systemów opieki nad dzieckiem i rodziną należą:

- ekologiczne podejście do rodzicielstwa,
- zachowanie równowagi między ochroną dziecka a utrzymaniem rodziny,
- respektowanie punktu widzenia rodziców,
- model negocjacyjny jako zasada pracy z rodzinami dzieci o specjalnych potrzebach,
- zwracanie uwagi na kwestię praw dziecka i ich respektowanie,
- troska o zachowanie właściwych proporcji.

Rodzicielstwo uznawano dotąd za izolowany i jednokierunkowy proces, ograniczający się do wychowywania dzieci przez rodziców. Jeśli nastawienie rodziców wobec dziecka nie było pozytywne lub jeśli brakowało im wiedzy bądź umiejętności pedagogicznych i sprawy przybierały zły obrót, społeczeństwo uznawało rodziców za winnych, a dzieci trafiały do placówki opieki instytucjonalnej albo do rodziny zastępczej. Chociaż mówiło się o opiece nad dziećmi, w rzeczywistości była ona rozumiana raczej jako ochrona dzieci lub pomoc dzieciom znajdującym się w niebezpieczeństwie.

Nowe osiągnięcia psychologii dowiodły, że rodzicielstwo to przede wszystkim proces dwukierunkowy i cyrkularny. Wpływ rodziców na dzieci, w zależności od cech dziecka, może być różny. Podobnie efekty niektórych działań rodzicielskich są funkcją temperamentu dziecka.

Podejście ekologiczne podkreśla, że w opiece nad dziećmi powinno się uwzględniać dziecko i rodziców jako indywidualne jednostki, a także cały system rodzinny oraz środowisko. Oznacza to, że w większości krajów europejskich z coraz większą rezerwą podchodzi się do umieszczania dziecka w instytucji opieki lub w rodzinie zastępczej oraz że powstaje coraz więcej programów skoncentrowanych na rodzinie i podejmuje się coraz więcej działań wspierających rodzinę.

Preferuje się różnego rodzaju „edukacyjne wsparcie rodziny”, organizowane przez ośrodki opieki dziennej czy rodziny zastępcze oferujące opiekę dzienną. Rodzice są wspierani przez te ośrodki lub rodziny w radzeniu sobie z codziennymi problemami domowymi i wychowawczymi. Warto zwrócić również uwagę na bardziej zróżnicowane formy usług nastawionych na udzielanie pomocy większej liczbie dzieci i młodych ludzi, nasilającą się tendencję do umieszczania dzieci pod opieką krewnych oraz rosnące wysiłki w pozyskiwaniu profesjonalnych opiekunów, przygotowanych do pracy z młodymi ludźmi manifestującymi złożone problemy.

Niniejszy dokument został opracowany w **Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kobylinie** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 17. ust. 1. pkt 13. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i ma na celu wzmocnienie pozycji dziecka i rodziny na terenie gminy.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm,

narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17. roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma

prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym dokumentem zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18. roku życia i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się: zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

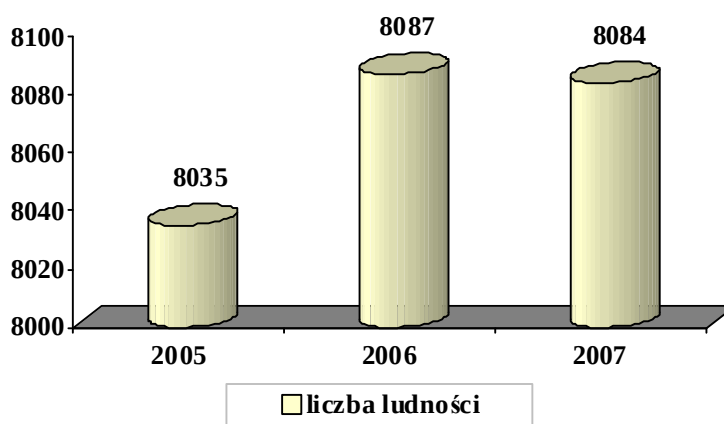
Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA GMINY

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy Kobylin została opracowana na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kobylinie z lat 2005-2007. Ich analiza umożliwiła zobrazowanie obecnej struktury demograficznej ludności i dokonanie prognozy na najbliższe lata.

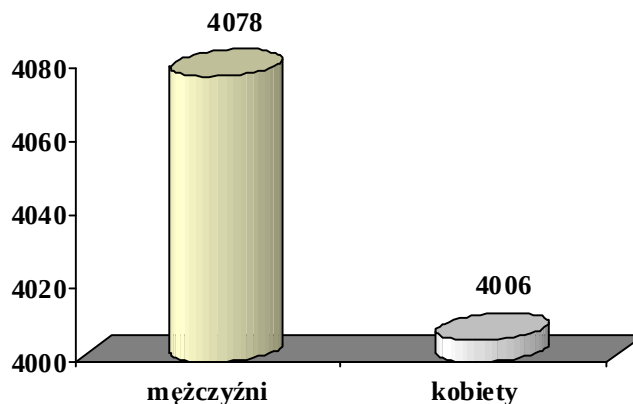
Wykres 1. Ludność gminy w latach 2005-2007

Dane Urzędu Miejskiego w Kobylinie.

Analizując liczbę ludności gminy Kobylin na przestrzeni lat 2005-2007, należy stwierdzić, iż w latach 2006-2007 była wyższa niż w roku 2005.

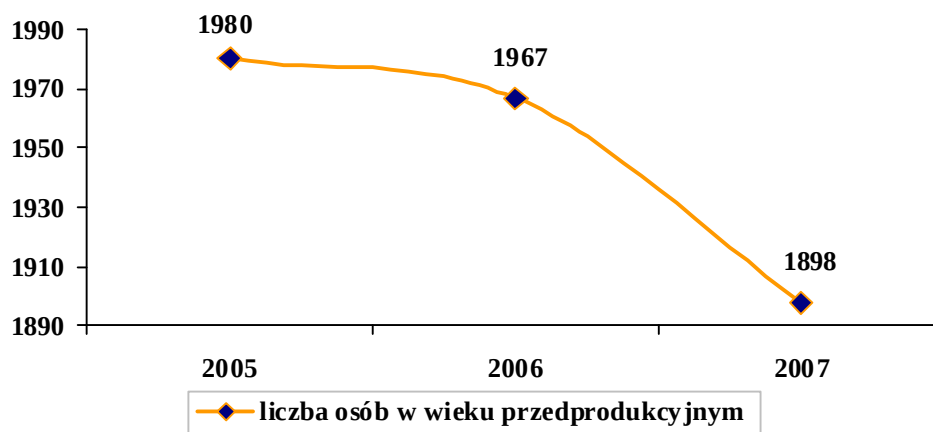
Wykres 2. Ludność gminy według płci z końcem 2007 roku

Dane Urzędu Miejskiego w Kobylinie.

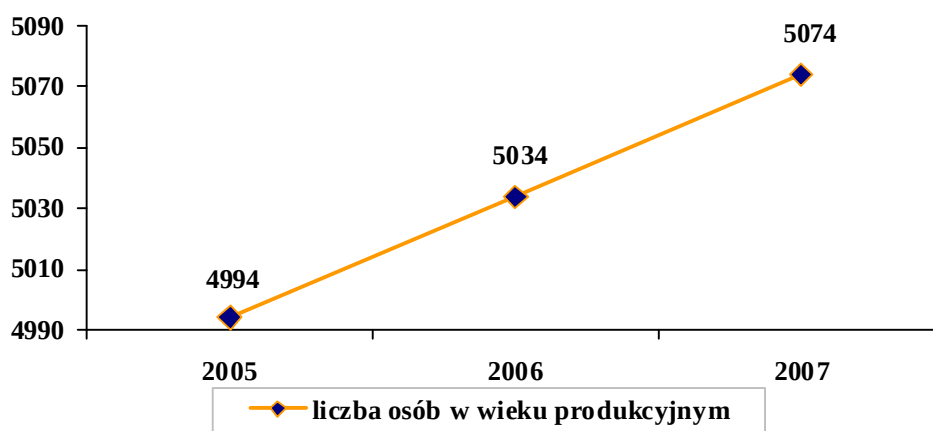
Według danych Urzędu Miejskiego w Kobylinie z 31 grudnia 2007 roku teren miasta i gminy zamieszkiwały 8.084 osoby, w tym 4.078 mężczyzn i 4.006 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 72 osoby na 1 km².

Wykres 3. Liczba mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym w latach 2005-2007

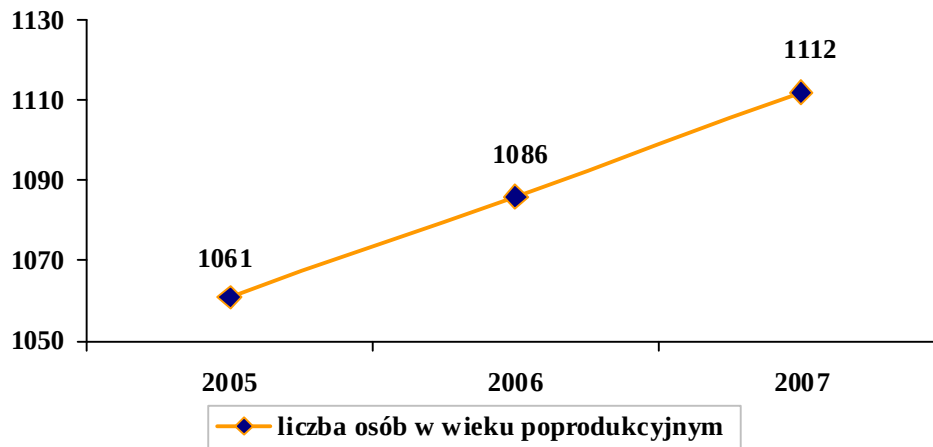
Dane Urzędu Miejskiego w Kobylinie.

Wykres 4. Liczba mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym w latach 2005-2007

Dane Urzędu Miejskiego w Kobylinie.

Wykres 5. Liczba mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym w latach 2005-2007

Dane Urzędu Miejskiego w Kobylinie.

Na przestrzeni lat 2005-2007 struktura wiekowa mieszkańców gminy Kobylin ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa ludności gminy była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym.

Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy jednak zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Pierwsza z nich dotyczy spadku liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat). Druga natomiast odnosi się do wzrostu liczby osób w wieku produkcyjnym. W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób będąca obecnie w tej grupie ekonomicznej może skończyć swą działalność zawodową i zasilić, stale powiększające się w omawianym okresie, grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

4. DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA W GMINIE

Diagnoza sytuacji dziecka i rodziny w gminie została oparta na analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet, przekazanych przedstawicielom placówek oświatowych i liderom lokalnej społeczności, oraz badaniu źródeł zastanych. W niniejszej diagnozie pominięto badanie metodą SWOT, ponieważ zostało ono przedstawione w strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy.

4.1. DZIECKO W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy Kobylin tworzą: jedno przedszkole, do którego w roku szkolnym 2007/2008 chodziło 151 dzieci, oraz 3 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało łącznie 90 dzieci, cztery szkoły podstawowe, w których uczyło się łącznie 590 uczniów, a także gimnazjum, w którym naukę pobierało 325 uczniów. W Kobylinie funkcjonuje także szkoła ponadgimnazjalna o profilu wielozawodowym dla 85 uczniów.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do placówek oświatowych i wychowawczych funkcjonujących na terenie gminy ankiety. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów. Wypowiedzi ankietowanych zawierały również informacje o już realizowanych działaniach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych wśród dzieci i młodzieży.

W sumie do badania przedłożono cztery ankiety – dwie ze Szkół Podstawowych w Smolicach i Zalesiu Małym, jedną z Zespołu Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima i Przedszkole w Kobylinie oraz jedną z Gimnazjum w Kobylinie. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Zasoby i oferta szkolna

Wszystkie ankietowane placówki prowadzą dożywianie uczniów i dzieci (zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest większe o 110 posiłków), zapewniają dostęp

do internetu i umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. W żadnej placówce nie funkcjonują klasy integracyjne. Dwie szkoły zapewniają wsparcie pedagoga, a jedna logopedy.

Wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. koła przedmiotowe i różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia sportowe w ramach SKS), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (4 szkoły), korekcyjno-kompensacyjne (1), logopedyczne (1).

Problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin powodowaną głównie bezrobociem i niskimi dochodami oraz dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się m.in. do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej (niewystarczające zainteresowanie dzieckiem ze strony rodziców m.in. w wyniku podejmowania przez rodziców pracy poza krajem) i uzależnień rodziców od alkoholu. Zwracali uwagę na wczesną inicjację alkoholową młodzieży i łatwy dostęp nieletnich do alkoholu.

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia

Ankietowane szkoły prowadzą działania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży i ich rodziców. Określając te, które należałoby przeprowadzić na terenie szkoły, badani wskazywali głównie na potrzebę rozwijania profilaktyki uzależnień i propagowania zdrowego stylu życia, a także w zakresie przeciwdziałania zachowaniom agresywnym i radzenia sobie w sytuacjach stresowych. Zintensyfikowaniu działań profilaktycznych w obszarze uzależnień powinno służyć rozwijanie współpracy z Miejsko-Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz realizowanie programu „Bezpieczna szkoła”.

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, niektórzy ankietowani stwierdzili, iż należy przeanalizować problem łatwego dostępu dzieci i młodzieży do alkoholu i tytoniu, a także oczekiwania rodziców wobec urzędów, radnych, szkół i MGOPS. Głębszego rozpoznania wymaga też kwestia zainteresowania rodziców organizacją czasu wolnego dzieci. Wśród narzędzi badawczych, z jakich należałoby skorzystać rozpoznając problemy dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy wymienili badania ankietowe i wywiady środowiskowe.

Bezpieczeństwo w gminie

Według ankietowanych rejonami wymagającymi szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka są placówki handlowe i gastronomiczne, które nie przestrzegają zakazu sprzedaży nieletnim napojów alkoholowych, a także ogródki piwne przy sklepach i parki.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali głównie na potrzebę zapewnienia uczniom szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym zajęć popołudniowych, a także zwiększenia dostępu do ośrodków kultury, świetlic, klubów. Jednocześnie zwracali uwagę na występowanie problemu nadmiernego angażowania dzieci do prac polowych.

Możliwości przyczynienia się przez szkoły do poprawy sytuacji dziecka

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali na możliwość zagospodarowania czasu wolnego uczniów poprzez uruchomienie świetlicy środowiskowej i codzienne organizowanie w niej zajęć, diagnozowanie problemów i potrzeb występujących wśród dzieci i młodzieży oraz zgłaszania ich instytucjom wspierającym rodzinę i szkołę (m.in. Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji). W omawianym celu, zdaniem badanych, należy także poszerzyć wymianę informacji między wymienionymi instytucjami.

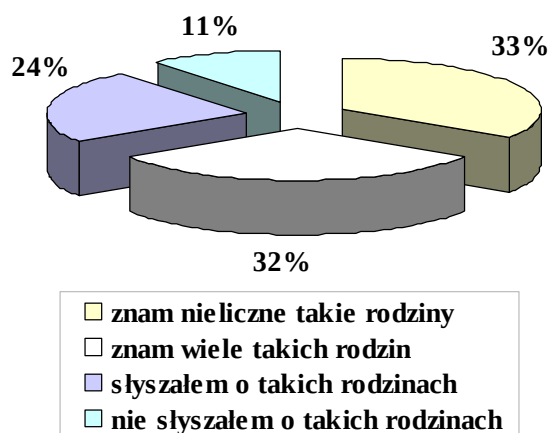
4.2. DZIECKO I RODZINA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została dokonana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych MGOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

Badanie to pozwoliło – po pierwsze – uzyskać informacje na temat wybranych kwestii odnoszących się do funkcjonowania dzieci i rodziny w środowisku lokalnym – po drugie – zidentyfikować bariery ograniczające możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży – a po trzecie – wskazać najważniejsze problemy, z którymi borykają się dzieci i rodziny. Ponadto respondenci, odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, przedstawili propozycje działań, jakie należałoby podjąć na terenie gminy m.in. w celu: poprawy sprawności dzieci i młodzieży, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku, polepszenia stanu zdrowia dzieci i młodzieży, poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych, zwiększenia poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz wsparcia dzieci z rodzin ubogich.

W pierwszej kolejności zapytano respondentów o znajomość rodzin ubogich zamieszkujących na terenie gminy. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 6. Czy dużo jest rodzin ubogich w gminie?

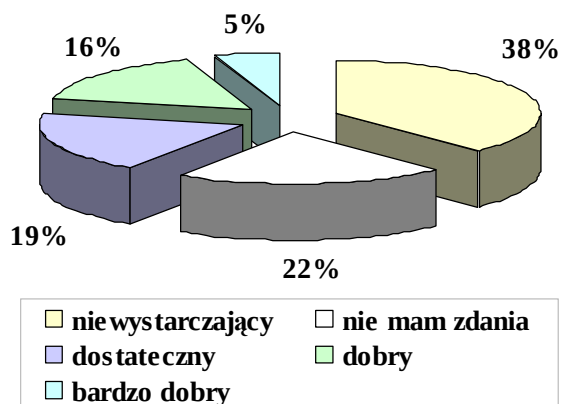

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Sytuacja materialna rodzin z gminy Kobylin jest niezadowolająca. Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 65%) stwierdziła, że osobiście zna takie rodziny, a kolejne 24% respondentów odpowiedziało, że o nich słyszało. Oznacza to – zważywszy na stosunkowo niewielką liczbę ludności gminy– że statystycznie zjawisko ubóstwa jest znane mieszkańcom z autopsji.

Odpowiadając na kolejne pytanie respondenci oceniali dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi z terenu gminy. Opinie badanych na ten temat przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

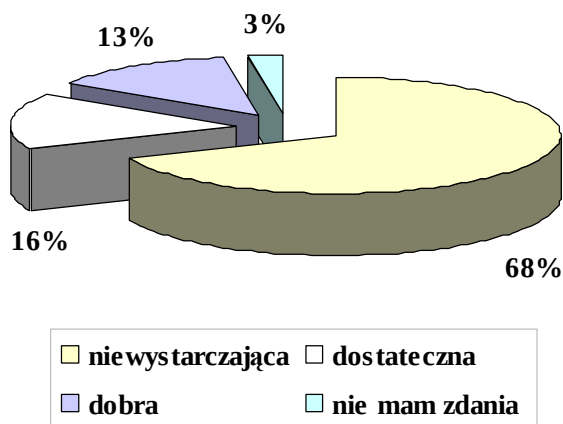

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kwestii dostępności rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, zdania badanych były podzielone. Za dostateczną, dobrą i bardzo dobrą uznało ją łącznie 40% badanych. Odmienne zdania było w sumie 38% respondentów, a 22% osób nie sprecyzowało stanowiska.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające ocenić respondentom ofertę organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 8. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie

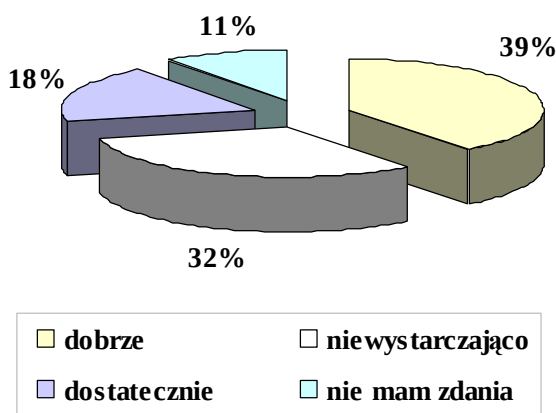

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

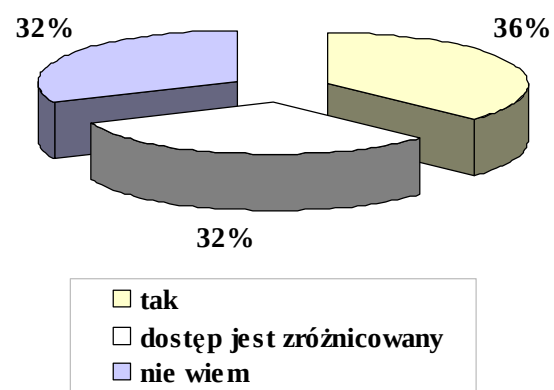
W sprawie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie, 68% ankietowanych miało negatywne opinie, uznając ją za niewystarczającą. Odmiennego zdania było łącznie 29% badanych, którzy stwierdzili, iż oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży jest dostateczna lub dobra.

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat podejmowanych na terenie gminy działań profilaktycznych w zakresie alkoholizmu i narkomanii oraz ocenę dostępności nieletnich do alkoholu i narkotyków.

Wykres 9. Ocena działań związanych z profilaktyką alkoholową i narkomanią

Wykres 10. Czy dzieci w gminie mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków?

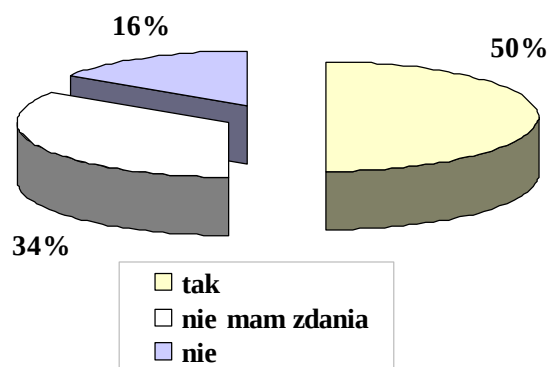

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając realizowane w gminie działania związane z profilaktyką alkoholową i narkomanią, większość ankietowanych (łącznie 57%) miała pozytywne opinie, uznając je za dobre lub dostateczne. Odmiennego zdania było 32% badanych. W kwestii dostępu nieletnich do alkoholu i narkotyków, 36% ankietowanych było zdania, że jest on łatwy, a 32% stwierdziło, że jest zróżnicowany. Tylu samo respondentów nie wyraziło opinii na ten temat.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w placówkach szkolnych i miejscach publicznych na terenie gminy. Respondenci dzieląc się swoimi odczuciami w tym zakresie, wskazywali jednocześnie rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

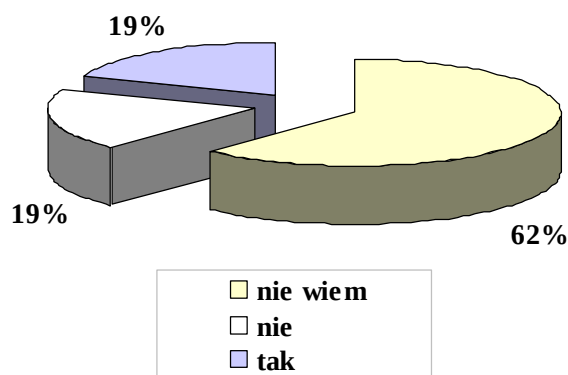
Wykres 11. Czy szkoły i miejsca publiczne w gminie są bezpieczne dla dzieci?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając stan bezpieczeństwa w szkołach i miejscach publicznych w gminie, połowa ankietowanych stwierdziła, że są one bezpieczne dla dzieci. Odmiennego zdania było 16% respondentów, a 34% osób nie zajęło stanowiska.

Wykres 12. Czy w gminie są rejony, wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka?

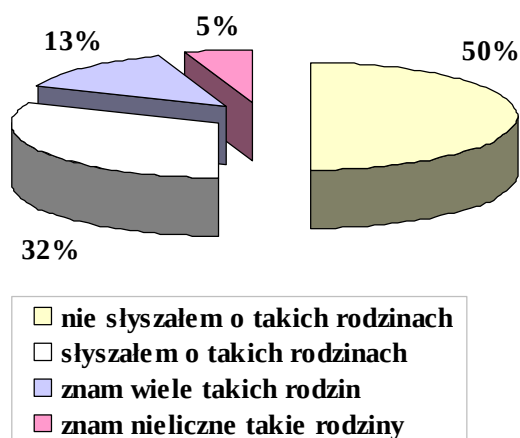

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

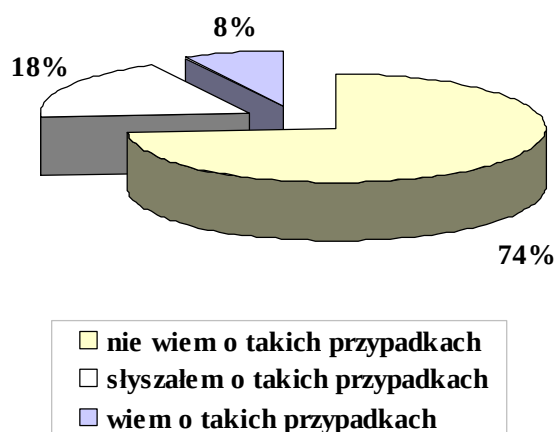
Opinie badanych mieszkańców na temat rejonów wymagających szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka były podzielone. O występowaniu takich rejonów przekonanych było 19% ankietowanych, tyle samo było przeciwnego zdania. Do takich rejonów zaliczyli oni: główne drogi przebiegające przez wioski (z uwagi na brak oznakowań przejść dla pieszych), park przy ul. Rawickiej w Kobylinie oraz sklepy, które nie przestrzegają zakazu sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim.

Osobne zagadnienia w ankiecie stanowiły kwestie przemocy wobec dzieci oraz wykorzystywania seksualnego nieletnich. Ankietowani wypowiadali się na temat znajomości rodzin, w których dzieci są bite i krzywdzone, a także przypadków wykorzystywania seksualnego w gminie. Opinie badanych w tych kwestiach przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan rodziny, w których dzieci są bite i krzywdzone?

Wykres 14. Czy zdarzają się w gminie przypadki wykorzystywania seksualnego dzieci?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podejmując problem przemocy domowej, której ofiarami są dzieci, połowa respondentów stwierdziła, iż nie słyszała o takich rodzinach. Jednocześnie 32% ankietowanych było odmiennego zdania, a łącznie 18% badanych odpowiedziało, iż zna takie rodziny.

W sprawie wykorzystywania seksualnego dzieci większość badanych (74%) odpowiedziała, że nic nie wie o takich przypadkach. Jednocześnie 18% respondentów stwierdziło, iż słyszało o nich, a 8% miało konkretne informacje o tego rodzaju przestępstwach.

Bariery ograniczające możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży

Według ankietowanych, dzieci i młodzież mieszkające na terenie gminy natrafiają na następujące bariery:

- ograniczona liczba alternatywnych form i – co się z tym wiąże – miejsc spędzania czasu wolnego (brak domu kultury),
- niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych,
- ograniczone możliwości rozwoju zainteresowań,
- bariery komunikacyjne utrudniające dzieciom z terenów wiejskich dojazd na zajęcia i imprezy popołudniowe.

Najważniejsze problemy, z którymi borykają się dzieci i rodziny

Głównymi problemami, do rozwiązania których gmina musi znaleźć odpowiednie warunki i możliwości, aby poprawić sytuację dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, są:

- problemy finansowe wynikające z bezrobocia lub niskich zarobków rodziców,
- niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin – niski poziom zainteresowania dzieckiem, niewłaściwe wychowanie, brak odpowiednich wzorców do naśladowania,
- łatwy dostęp do środków uzależniających, czego wynikiem są coraz częstsze przypadki sięgania przez uczniów po używki (papierosy, alkohol),
- alkoholizm w rodzinach,
- niewystarczająca pomoc ze strony pedagogów,
- niewystarczająca informacja o ofercie edukacyjnej,
- demoralizacja – naruszanie obowiązującego prawa i porządku, akty wandalizmu, objawy chuliganerii, wagarowanie.

Co należy zmienić, czyli proponowane działania

W celu poprawy istniejącej sytuacji ankietowani zaproponowali następujące rozwiązania w poszczególnych obszarach:

1. Działania w zakresie poprawy sprawności, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku:

- organizowanie różnych form aktywnego wypoczynku w czasie wolnym od nauki,
- zwiększenie liczby lekcji z wychowania fizycznego,
- organizowanie wyjazdów na basen,
- tworzenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (place zabaw, boiska, sala gimnastyczna w Zespole Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Kobylinie),
- organizowanie imprez rekreacyjno-sportowych i turystycznych dla rodzin.

2. Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży:

- zwiększenie dostępu do opieki lekarskiej w szkołach, w tym specjalistycznej (m.in. stomatologicznej),
- zapewnienie w szkołach opieki pielęgniarzkiej i lekarskiej nad uczniami,
- przeprowadzanie systematycznych i bezpłatnych badań profilaktycznych i okresowych,
- zintensyfikowanie profilaktyki zdrowotnej prowadzonej w szkołach przy udziale ośrodka zdrowia,
- prowadzenie w szkołach zajęć korekcyjnych,
- promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.

3. Działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych:

- zapewnienie dzieciom niepełnosprawnym właściwej opieki,
- udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzicom dzieci niepełnosprawnych,
- zwiększenie dostępu (m.in. poprzez dofinansowanie) do rehabilitacji i opieki medycznej,

- rozbudowa bazy ośrodków terapeutycznych,
- prowadzenie działań integracyjnych w środowisku lokalnym (organizowanie wspólnych spotkań, imprez, zajęć),
- zapewnienie dowozu na zajęcia kulturalne,
- likwidowanie barier architektonicznych.

4. Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:

- organizowanie spotkań dzieci i rodziców z policjantami, strażakami i przedstawicielami ochrony zdrowia na temat bezpieczeństwa oraz uzależnień,
- zwiększenie liczby patroli policyjnych, szczególnie w miejscach pobytu młodzieży, popołudniami i w dni wolne od zajęć,
- zamontowanie monitoringu wizyjnego placówek szkolnych,
- budowa ścieżek rowerowych,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego po zajęciach lekcyjnych i właściwej opieki,
- egzekwowanie zakazu sprzedaży nieletnim alkoholu i papierosów.

5. Działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:

- zintensyfikowanie pracy socjalnej, udzielanie dzieciom i młodzieży wsparcia finansowego (przyznawanie stypendiów, dofinansowanie wycieczek szkolnych, wypoczynku zimowego i letniego) oraz rzeczowego (wyprawki szkolne, pomoc w uzyskaniu podręczników, przyborów szkolnych, wsparcie w postaci dożywiania, organizowanie zbiórek rzeczowych),
- prowadzenie zajęć szkolnych i pozaszkolnych na temat prac domowych (gotowanie, pielęgnacja ogródka),
- organizowanie i dofinansowanie wypoczynku rodzinnego,
- aktywizacja zawodowa bezrobotnych rodziców.

6. Inne działania mogące wpływać na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym:

- poszerzenie oferty zajęć pozaszkolnych w Domu Kultury,
- zatrudnianie psychologów we wszystkich szkołach,
- zwiększenie liczby osób objętych dożywianiem w szkołach,
- umożliwienie dzieciom z terenów wiejskich bezpłatnego dojazdu do kina i sali sportowej,
- organizowanie festynów rodzinnych,
- zwiększenie oferty tematycznej kół zainteresowań w szkołach,
- zorganizowanie świetlicy socjoterapeutycznej.

4.3. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY W OCENIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ I ZESPOŁU KURATORSKIEJ SŁUŻBY SĄDOWEJ SĄDU REJONOWEGO

Informacji o sytuacji dziecka w środowisku lokalnym dostarczają również działające na danym terenie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego.

W 2007 roku pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krotoszynie udzielali wsparcia dzieciom i uczniom z gminy Kobylin uczęszczającym do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjum znajdujących się na terenie gminy. W wyniku przeprowadzonej diagnozy psychologiczno-pedagogicznej zalecili przedstawione w poniższej tabeli formy pomocy.

Tabela 6. Formy pomocy pośredniej i bezpośredniej udzielonej dzieciom i młodzieży z gminy Kobylin przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w 2007 roku

Opinia w sprawie:	Liczba dzieci z:		
	przedszkoli	szkół podstawowych	gimnazjum
wczesnego wspomagania rozwoju	1	-	-
dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb edukacyjnych ucznia	-	42	16
dostosowanie warunków i formy sprawdzianu w szkole podstawowej	-	2	-
dostosowanie warunków i formy egzaminu gimnazjalnego	-	-	4
przyjęcie ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy	-	-	7
objęcie dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu	21	-	-
objęcie dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce	-	12	-
inne opinie o przebadanych	60	3	2
logopedyczne badania przesiewowe	78	-	-
porady bez badań	3	16	13
Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego:			
z niepełnosprawnością ruchową	-	-	1
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	-	5	4
z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym	2	1	-
o potrzebie indywidualnego nauczania	-	1	2

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krotoszynie.

Przedstawione powyżej dane dotyczą w głównej mierze trudności edukacyjnych i obrazują liczbę wydanych opinii i orzeczeń (formy pomocy pośredniej). Natomiast poprzez porady (formy pomocy bezpośredniej) pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej rozwiązywali problemy emocjonalne i wychowawcze dzieci i młodzieży z gminy Kobylin. Ponadto w szkołach i przedszkolach funkcjonujących w gminie prowadzili szkolenia, warsztaty i pogadanki na następujące tematy:

- budowa zespołu – warsztaty dla uczniów Gimnazjum w Kobylinie,

- jak rozumieć opinię Poradni, ryzyko dysleksji, różnicowanie trudności szkolnych, zasady współpracy z Poradnią – dla Rady Pedagogicznej w Szkole Podstawowej w Kobylinie,
- terapia dziecka dyslektycznego – dla Rady Pedagogicznej w Szkole Podstawowej w Kuklinowie,
- trening zastępowania agresji – zajęcia warsztatowe dla dzieci z Przedszkola w Kobylinie,
- dojrzałość szkolna, ryzyko dysleksji, zasady działania PPP, terapia logopedyczna – pogadanka dla rodziców dzieci z Przedszkola w Kobylinie oraz z Przedszkola w Zalesiu Wielkim.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Krotoszynie, w 2007 roku na terenie gminy Kobylin nadzorowi kuratora sądowego podlegały 3 osoby dorosłe, w tym 2 zobowiązane do podjęcia odwykowego leczenia stacjonarnego, a jedna zobowiązana do leczenia niestacjonarnego. Nadzorami objęto też 5 rodziców z uwagi na ograniczenie władzy rodzicielskiej, w tym 2 z powodu problemu alkoholowego, a 3 rodziców z powodu innych dysfunkcji. Wspomniani rodzice posiadali 5 małoletnich dzieci.

Dozorem kuratora sądowego objęto natomiast 49 osób, w tym 45 osób z tytułu warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności i 4 osoby z tytułu warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności.

4.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie kwestii dziecka i rodziny są instytucje działające na terenie gminy. Prezentujemy te, które mogą mieć największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.

Tabela 2. Instytucje mające największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny

L.p.	Nazwa instytucji	Kontakt
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylinie	Al. Powstańców Wlkp. 47, 63-740 Kobylin
2.	Zespół Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Kobylinie	ul. 3 Maja 9, 63-740 Kobylin
3.	Szkoła Podstawowa w Kuklinowie	Kuklinów 40, 63-740 Kobylin
4.	Szkoła Podstawowa w Smolicach	Smolice 27, 63-740 Kobylin
5.	Szkoła Podstawowa w Zalesiu Małym	Zalesie Małe 15, 63-740 Kobylin
6.	Gimnazjum w Kobylinie	ul. Krotoszyńska 6, 63-740 Kobylin
7.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Kobylinie	ul. Krotoszyńska 49, 63-740 Kobylin.
8.	Ludowy Klub Sportowy „Spółdzielca”	ul. Rynek im. Marsz. J. Piłsudskiego 1, 63-740 Kobylin
9.	Klub Sportowy „Piast”	ul. Strzelecka 10, 63-740 Kobylin
10.	Uczniowski Klub Sportowy „Samson”	ul. Krotoszyńska 6, 63-740 Kobylin

Dane Urzędu Miejskiego w Kobylinie.

4.5. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Zespół wspierający Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylinie w opracowaniu niniejszego dokumentu, opierając się na materiale analitycznym oraz przesłankach wynikających z ogólnopolskich dokumentów diagnostycznych i programowych, uznał, że działania zaprogramowane w ramach lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną powinny służyć:

- wsparciu rodziny,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym,
- polepszeniu stanu zdrowia populacji, w szczególności poprzez rozwój sportu i rekreacji,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.

W zakresie wsparcia rodziny należy wspomagać jej potencjał rozwojowy, a także udzielać pomocy rodzinom zagrożonym ubóstwem poprzez budowanie ich bezpieczeństwa socjalnego. W tym kontekście istotne jest wzmacnianie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowawczego oraz chronienie dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem. Równie ważne jest prowadzenie działań służących poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych i niepełnosprawnych.

Istotnym zagadnieniem jest także promowanie zdrowia oraz rozwijanie sportu i rekreacji. Działania podejmowane w tym zakresie powinny służyć poprawie warunków do aktywności ruchowej dzieci i młodzieży oraz kompensacji deficytów zdrowotnych i wspieraniu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym. Ponadto należy zwiększać poziom bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny, prowadząc, przy współpracy z lokalnymi instytucjami, organizacjami i służbami, działania profilaktyczno-edukacyjno-wychowawcze w środowisku lokalnym.

W dalszej części niniejszego dokumentu zaprezentowano cele strategiczne, operacyjne i zadania wyznaczone w ramach Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Kobylin na lata 2009-2013, których osiągnięcie i realizacja powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony instytucji gminnych i ich społecznych partnerów.

Diagram 1. Cele strategiczne systemu

5. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA

Cel strategiczny 1.

WSPIERANIE RODZINY

Cele operacyjne:

1. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny.
2. Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
3. Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem.

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie.
2. Analiza i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.
3. Wypracowanie zasad współpracy wszystkich podmiotów w społeczności lokalnej działających na rzecz rodziny.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.
2. Budowanie zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego, w tym wspieranie instytucji odpowiedzialnej za przyjmowanie sygnałów o sytuacji kryzysowej rodzin.
3. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodzin.

Zadania do celu operacyjnego 3:

1. Obejmowanie opieką socjalną rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych.
2. Prowadzenie akcji charytatywnych w środowisku lokalnym na rzecz osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem ubóstwa.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole, wyposażenia w podręczniki i pomoce szkolne, dostępu do dóbr kultury i obiektów

sportowo-rekreacyjnych, umożliwienie im szerszego udziału w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych, organizowanie dla nich wypoczynku letniego i zimowego.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2.

POPRAWA SYTUACJI DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Cele operacyjne:

- 1. Wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.**
- 2. Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych.**
- 3. Wzmacnianie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowania.**
- 4. Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.
2. Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na możliwości indywidualnego rozwoju, twórczego działania oraz sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowania kariery.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, zasiłki, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczkach dydaktycznych).
4. Wypracowanie procedur monitoringu uczniów uzdolnionych, wspierania ich rozwoju, wyróżniania i nagradzania.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Stworzenie systemu usług wspierających proces edukacji uczniów niepełnosprawnych, m.in. prowadzenie nauczania indywidualnego.
2. Tworzenie warunków umożliwiających dostęp uczniów niepełnosprawnych do placówek oświatowych ogólnodostępnych – tworzenie grup i klas integracyjnych, likwidowanie barier architektonicznych.
3. Prowadzenie w środowisku lokalnym działań integracyjnych na rzecz dzieci niepełnosprawnych – organizowanie wspólnych spotkań, imprez, zajęć.

Zadania do celu operacyjnego 3:

1. Kontynuowanie i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
2. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej, sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych i filantropijnych w stosunku do osób starszych i pokrzywdzonych przez los.

Zadania do celu operacyjnego 4:

1. Zwiększenie w szkołach dostępu do opieki pedagoga i zapewnienie dostępu do wsparcia psychologa.
2. Inicjowanie programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym dzieci i młodzieży, w tym uzależnieniom, nieprzystosowaniu, wykluczeniu.
3. Rozwój sieci i oferty świetlic szkolnych i wiejskich, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych.
4. Tworzenie warunków do zwiększenia różnych form orientacji i poradnictwa zawodowego.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3.

PROMOCJA ZDROWIA ORAZ ROZWÓJ SPORTU I REKREACJI
--

Cele operacyjne:

- 1. Rozwijanie warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.**
- 2. Kompensacja deficytów zdrowotnych oraz wspieranie opieki zdrowotnej nad dzieckiem niepełnosprawnym.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie cyklicznych badań sprawności młodego pokolenia.
2. Wykorzystywanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży.
3. Stworzenie warunków organizacyjnych i finansowych do optymalnego wykorzystania istniejących obiektów sportowych w placówkach oświatowych, również w godzinach popołudniowych, a dla młodzieży także w godzinach wieczornych.
4. Zwiększenie liczby pozalekcyjnych zajęć sportowych i zapewnienie środków finansowych na ich organizację.
5. Rozbudowa infrastruktury służącej czynnemu spędzaniu czasu wolnego (placów zabaw, ścieżek rowerowych).
6. Tworzenie klubów sportowych na terenie gminy.
7. Organizowanie wyjazdów na basen dla dzieci i młodzieży.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Prowadzenie cyklicznych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.
2. Zwiększenie dostępu do opieki pielęgniarstwa i lekarskiej, w tym specjalistycznej.
3. Inicjowanie edukacyjnych programów prozdrowotnych w szkołach (higiena nauki i pracy, prawidłowe żywienie, wady postawy, uzależnienia).
4. Tworzenie warunków do praktykowania zachowań prozdrowotnych.
5. Organizowanie gimnastyki korekcyjnej.
6. Zwiększenie dostępu dzieci niepełnosprawnych do rehabilitacji, m.in. poprzez zorganizowanie transportu do placówek świadczących usługi w tym zakresie.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 4.

POPRAWA STANU BEZPIECZEŃSTWA RODZINY, DZIECI I MŁODZIEŻY
--

Cele operacyjne:

- 1. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności dzieci i młodzieży.**
- 2. Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.**
- 3. Ochrona dziecka przed wykorzystywaniem i molestowaniem.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wdrażanie programów ilustrujących zagrożenia cywilizacyjne.
2. Włączanie w realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych policjantów z wydziału prewencji oraz ruchu drogowego.
3. Organizowanie spotkań z rodzicami poświęconych kwestii bezpieczeństwa dzieci i młodzieży; włącznie ich w działalność informacyjną i edukacyjną.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego po zajęciach lekcyjnych oraz właściwej opieki.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpiecznego dojazdu do i ze szkoły.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych na temat uzależnień adresowanych do dzieci i młodzieży.
2. Ustawiczne szkolenie nauczycieli związane z zagrożeniem uzależnieniami.
3. Wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu uzależnień dla rodziców.

Zadania do celu operacyjnego 3:

1. Monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
2. Inicjowanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, wykorzystywania i molestowania dzieci w rodzinie i w środowisku.
3. Promocja instytucji udzielających pomocy, np. telefon zaufania, program „Niebieska linia”.
4. Współpraca wszystkich lokalnych instytucji zajmujących się przemocą.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

6. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Systemie Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Kobylin na lata 2009-2013 będą realizowane w ramach przyjętych zadań w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Dla osiągnięcia celów wyznaczonych w dokumencie konieczne będzie współdziałanie instytucji i osób odpowiedzialnych za wsparcie rodzin i dzieci w gminie w różnych sferach: zdrowia, wychowania, edukacji, kultury, aktywności i samorządności obywatelskiej. W warunkach decentralizacji systemu pomocy dziecku i rodzinie szczególną rolę odgrywać winien samorząd gminy Kobylin, koordynując działania różnych podmiotów, a także pracownicy socjalni uzupełniając ofertę samorządu kierowaną do dzieci i rodzin poprzez zacieśnianie kontaktów z organizacjami pozarządowymi działającymi w poszczególnych obszarach aktywności.

WYKAZ DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Cele strategiczne systemu

Tabele:

Tabela 1. Formy pomocy pośredniej i bezpośredniej udzielonej dzieciom i młodzieży z gminy Kobylin przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w 2007 roku

Tabela 2. Instytucje mające największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny w gminie

Wykresy:

Wykres 1. Ludność gminy w latach 2005-2007

Wykres 2. Ludność gminy z końcem 2007 roku

Wykres 3. Liczba mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym w latach 2005-2007

Wykres 4. Liczba mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym w latach 2005-2007

Wykres 5. Liczba mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym w latach 2005-2007

Wykres 6. Czy dużo jest rodzin ubogich w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Wykres 8. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie

Wykres 9. Ocena działań związanych z profilaktyką alkoholową i narkomanią

Wykres 10. Czy dzieci w gminie mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków?

Wykres 11. Czy szkoły i miejsca publiczne w gminie są bezpieczne dla dzieci?

Wykres 12. Czy w gminie są rejony, wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka?

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan rodziny, w których dzieci są bite i krzywdzone?

Wykres 14. Czy zdarzają się w gminie przypadki wykorzystywania seksualnego dzieci?

Wykres 15. Czy należałoby zorganizować więcej miejsc w przedszkolach?